

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Ba-midbar

Premsla, Yitṣḥaq Itsaḥ ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 569 [1808 oder 1809]

IT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10257

פֶּן־תִּבְרַעְנוּ הָאָרֶץ: לֹא וַיֵּשׁ
 יֵצֵאָה מֵאֵת יְהוָה וְהֵאֵכַל אֶת־
 הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים אִישׁ מִקְרִיבֵי
 הַקְּטֹרֶת: ס יז א וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב אָמַר אֶל־
 אֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַזֹּכֵחַן וַיִּרֶם
 אֶת־הַמִּזְבֵּחַת מִבֵּין הַשָּׂרְפָה
 וְאֶת־הָאֵשׁ וְרַחֲלֵהּ לֵאמֹר כִּי
 קָדְשׁוֹ: ג אֶת־מִחְתֹּת הַחֲטָאִים
 הַזֹּאֵלָה בְּנַפְשֹׁתָם וַעֲשׂוּ אֹתָם

דיא ערדע קאנטע אונז מיט
 פֶּר שְׁלִינְגֵּן: (ל) אונד איין
 פֶּיאר פֶּוּהר אויז פֶּאָן דעם
 עוויגען: אונד פֶּר צעווערטהע
 דיא צווייא הונדערט אונד
 פֶּונפֶּציג מאָן, דיא דאָז
 דויערעק דאָרגעבראַכט
 האַטטען:

יז (ב) דער עוויגע רעדעטע
 מיט משה אונד
 שפראך: (ג) זאגע דעם
 אלעזר, וָהֵן דעו פֶּריוטער
 אהרן, דאָס ער דיא פֶּפֿאַנגען
 אויז דעם בראַנדע האַרע,
 אונד דאָז פֶּיאר רוערויז
 ווערפע: דען זיא זינד איין־
 מאַל געהייליגט: (ג) נעמליך,
 דיא פֶּפֿאַנגען דויער זינדער,

רקעי

דיא אָן איהרעם אונטערגאַנגע ועלכזט שולד זינד: מאָן זאָלל זיא צו

תרגום אונקלוס

רש"י

דִּלְקָא תִּבְרַעֲנָא אֶרְעָא:
 (ל) וַאֲשֶׁתָּא נִפְקַת מִן קֶרֶם יי
 וַאֲכַלַּת יַת טָאָתָן וְחִמְשִׁין נִבְרָא
 מִקְרִיבֵי קְטֹרֶת בּוֹסֵמִיא:
 יז (ב) וַיְדַבֵּר יי עִם מֹשֶׁה לְמִיטְרָא:

יז (ב) וְאֵת הָאֵשׁ שֶׁנִּתְקַדְּמוֹת: זרה
 הַלֵּאָה־ לֵאמֹר מַעַל הַמִּזְבֵּחַ:
 קדשו־ הַמִּזְבֵּחַ וְאֶסְרִין בְּהִנָּחָה שֶׁהִרְיָעֵאֵס
 כְּלֵי־עֵרֶת: (ג) הַחֲטָאִים הַזֹּאֵלָה בְּנַפְשֹׁתָם
 שֶׁעָשׂוּ פִּשְׁעִים בְּנַפְשֹׁתָם שֶׁנִּחְלְקוּ עַל הַקֶּבֶה:
 קיעי

(ג) אָמַר לְאֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן פֶּהֱנָא וַיִּפְרִישׁ יַת־מִחְתֵּיתָא טַבֵּן יְקִירִיא וַיִּת
 אֲשֶׁתָּא יִרְחִיק לְהֵלָא אֲרִי אֶתְקַרְשָׁא: (ג) יַת־מִחְתֵּית תִּיכִיָּא הָאֵלִין דִּיאֲתִיבֵן
 בְּנַפְשֵׁיתִיהוֹן וַיַּעֲבְדוּן יַתְהוֹן

רדידיון

כאור

הַתְּבִיר שֶׁמִּלּוֹ וְתַבְלַע אֹתָם, וְעוֹד שֶׁהִיָּה הַפְּעוּל וְאֵת קֶרֶח חֶסֶד הַפְּעוּל, וְנִפְלְאָתִי עַל הַרְבֵּי
 שֶׁהִבִּיא הַכְּתוּב הַזֶּה לְעַד עַל דְּבָרֵי הַאֲמִירִים שֶׁקֶרַח יֵן הַנְּשָׂרְפִים, וְאוֹלֵי יִתְכֵן פִּי וְאֵת קֶרַח וְאֵת
 אֲשֶׁר לְקֶרַח, ר"ל אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ וְדִכְסוּ:

יז (ב) וְרַחֲלֵהּ הַלֵּאָה, טוֹי בְּמִקּוֹם עֵתִיד, כִּי הַדְּבָר הַזֶּה אֵל מֹשֶׁה שִׁנּוּה לְאֶלְעָזָר לַעֲשׂוֹת כֵּן
 וְכֵן אָמַר וַיִּרֶם בְּל"ע, וְכֵן ת"א יִרְחִיק לְהֵלָא וְכֵן מִתּוֹרַת בְּל"א: כִּי קָדְשׁוֹ, כִּי אֲחֵר שֶׁהִקְרִיבֵנוּ
 לְשֵׁם עַל פִּי מֹשֶׁה, הֵנֶס קְדוּשִׁים, וְרַחֲלֵהּ שֶׁהִיָּיְנָה בְּאֵהֶל מוֹעֵד לְעוֹלָם (הַרְמֵב' וְהַרְחֵב ע').
 (ג) אֶת מִחְתֹּת הַחֲטָאִים, עַל שֶׁאֲמַר בְּמֵאמֶר הַקּוֹדֵם וַיִּרֶם אֵת הַמִּזְבֵּחַת, הַבֹּלֵךְ וְהַמְבַרֵּךְ
 מִקְּטֹרֶת הַחֲטָאִים הַזֹּאֵלָה וְגו': וַעֲשׂוּ אֹתָם, הַעוֹשִׂים: רַקְעֵי פָחִים, פִּירֵשׁ טַבֵּן מְרֻדָּן
 טִיכִישׁ

קרה יז

תרגום אשכנזי צט

רַקְעֵי פַחִים צְפוּי לַמּוֹזְבַּח כִּי-
 הַקְרִיבִם לִפְנֵי יְהוָה וַיִּקְדְּשׁוּ
 וַיְהִיו לְאוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּקַּח
 אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת מַחְתֹּת
 הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרָפִים
 וַיִּרְקְעוּם צְפוּי לַמּוֹזְבַּח: הִזְכֵּרוּן
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא-
 יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מוֹרֵעַ
 אֲהָרֹן הוּא לְהִקְטִיב קְטוֹת
 לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא יִהְיֶה כִּקְרַח
 וְכַעֲדָתוֹ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-
 מֹשֶׁה לּוֹ: פ

צו בלעבען שלאגען, אונד
 דען אלטאר דאמיט בעלעגען,
 דען וויא האבען וויא דעם
 עוויגען דארגעבראכט, אונד
 אלוא וינד ויא הייליג: ויא
 זאללען דען קינדערן ישראל'ז
 צום דענקצייכען דינען:
 (ד) דער פרוטער אלעזר
 נאם דיא פפאנגען, וועלכע
 דיא פערבראנטען דארגע-
 בראכט האטטען: אונד
 שלוג זיא צו בלעבען, דען
 אלטאר צו בעלעגען: (ה) צום
 דענקצייכען פיר דיא קינדער
 ישראל'ז, דאמיט קיין גע-
 מיינער, דער ניכט פאן דען
 נאכקאממען אהרון'ז איזט,
 זיך נארהען מאגע, דעם
 עוויגען צו עהרען, רויכוערק
 צו ברינגען: אונד עז איהם
 ניכט וויא קרה אונד זייגען
 אנהענגארען ערגעהע, וויא איהם דער עוויגע דורך משה האט זאגען לאסען:
 דען

וילנו

תרגום אונקלוס

רשי

רַדִּידִין טַסִין חוֹפָאָה לְמִדְבַּחַא אַרִי
 קְרִיבִינִין קְדָם יי וְאֶתְקַדְשָׁא וַיְהִיוּ
 לְאֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) וְנִסִּיב אֶלְעָזָר
 כְּהֵנָּא יַת מַחְתֹּת נְחֹשָׁא דִי קְרִיבוּ
 יִקְדִּיא וְרַדִּידִינִין חוֹפָאָה לְמִדְבַּחַא:
 (ה) כְּכַרְנָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִיל דְלֹא
 יִקְרַב גְּבַר חִלּוּנִי דִי לֹא מוֹרֵעָא
 דְאֲהָרֹן הוּא לְאַסְקָא קְטוֹת בּוֹסְטִין
 קְדָם יי וְלֹא יִהְיֶה כִּקְרַח וְכַעֲדָתִיהּ כְּמֹא דִי מַלִּיל יי בְּיַד דְּמֹשֶׁה לִיהּ:
 וְאַתְרֵעִבוּ

קריבינין • רודיין • פחים • טסין מוזבזך
 טיכניס בלע"ז (והוא עטאכ"ד בלשון אשכנז
 דעהנטן חוין): כפוי למוזב • למוזב הנחשת:
 והיו לאות • לזכרון שיאמרו לו היו מחותן
 שנחלקו על הכהו" ונשרפו: (ד) וירקעום
 אינטי דריש בלע"ז (והוא עטאכ"ד בל"א חוין
 דעהקן): (ה) ולא זיהיה כקרח • כדי שלא
 יהי' כקרח • כאשר דבר ה' ביד משה לו • כמו
 עליו על אהרן דבר אל משה שיהיו הוא וכוני
 כהנים לפיכך לא יקרבו איש זר אשר לא מורע
 אהרן

באור

טיכניס בלע"ז (והוא טענוע"ט ובל"א דיכני), וכן ת"א, וכן כ' ד"ק שהטסים נקראים פחים
 שהם פרושים כמו הפס: ויהיו לאות, לזכרון לדורות, (ה) וירקעום, רש"י כ' איטנדר"ש
 בלע"ז (בל"א דעהנטן חוין): צפוי, שעורו להיות כפוי למוזב: (ה) ולא יהיה בקרח, שלא
 יענה כקרח ועדתו: כאשר דבר ה' ביד משה לו, פירש"י כמו עליו על אהרן דבר עם משה
 שיהיה

ו וַיִּלְנוּ כָּל־עַדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 מִמַּחֲרַת עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן
 לֵאמֹר אַתֶּם הַמֵּתִים אֶת־עַם
 יְהוָה: וַיְהִי בַּהֲקִיֵּל הָעֵדָה
 עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיָּפְנוּ אֶל־
 אֹהֶל מוֹעֵד וְהִנֵּה כֶּסֶהוּ הָעֲנָן
 וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה: וַיָּבֹא מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן אֶל־פְּנֵי אֱלֹהֵי
 מוֹעֵד: ׀ רביעי ט וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל

(ו) דעו מארגענו דרויף
 מוררטע דיא גאנצע געמיינע
 דער קינער ישראל'ז איבער
 משה אינד אהרן, אונד
 שפראכען: איחר האבט דעו
 עויגען פאלק געטאדטעט:
 (ז) אל'ז ויא איבער משה
 אונד אהרן צוזאמען ליפען,
 וואנדטען ויא זיך צום שטיפטו-
 צעלטע, אונד זיהע דיא
 וואלקע האטטע עז בעדעקט:
 אונד דיא העררליכקייט דעו
 עויגען ערשין: (ח) משה
 אונד אהרן טראטען פאר דאז
 שטיפטונגעצלט: (ט) אונד
 דער עויגע שפראך צו

ר ש"י

תרגום אונקלוס

(ו) ואתרעמו כל פנשתא דבני
 ישראל מיזמא דבתרזחי על משה
 ועל אהרן קמיטר אתון גרמתון
 דמית עמא דני: (ז) וקה פאתכנישת
 פנשתא על משה ועל אהרן
 ואתפניאי קמשפן זמנא והא תפחי עננא
 ואתגלי יקרא דני: (ח) ועל משה
 ואהרן לקדם משפן זמנא: (ט) ומלייל יי
 עם

אהרן ועמר וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אלל
 דבור פתרוכס כמו על ומדרשו על קרח ומהו
 ביד משה ולא כתב אל משה רמו לחלקים על
 הכהונה שלוקין בצרעת כמו שלקה משה בידו
 שנאמר ויוציאה והנה מכורעת כאלג ועל כן
 לקה

באור

שהיה הוא ובניו כהנים, לפיכך לא יקרב איש זר וגו', וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אלל דבור
 פתרוכס כמו על, ומדרשו על קרח ע"כ, עיין מה שכתב האחדגס מענין לי לו ולהם הסמוכים
 אלל דבור בבאור בראשית (כ"ד'), לחוק כללו של רש"י ז"ל, ואולם יולת לו אינו נראה שהיה
 שב על אהרן, לפי שערין לא החכר בענין הזה דבר ה' שתהיה הכהונה לאהרן ולבניו והרשג"ס
 פי' שהמאמר הזה דבוק עם הפסוק שלמעלה, ויקח אלעזר הכהן את מנחתות וגו' כאשר דבר
 ה' ביד משה לו (על אלעזר), כי בן כזה השם למשה אמור ל' אלעזר וירם את המנחות וגו', וכ"כ
 הרמב"ן ז"ל, ולא הסכים עמהם מניח הטעמים, שחבר מאמר כאשר דבר וגו' עם מאמר ולא
 יהיה וגו', וכראה לדעתו שאל קרח כאשר, אף שהיא רחוק בעיני הראש"ע: (ז) ממחרת,
 מנחת היום שנארכו הקומים והמאמים איש: אחם המחם, ת"א אתון גרמתון דמית עמא
 דה', שלא האמינו העם בשריפה הזאת שנבחרו הלו' וכאלטו הכתובים בהם והראי' על זה מזה
 שאמר את"כ דבר אל בני ישראל וקח מנחתם מטה מטה והי' האיש אשר אבקר בו וגו', כי הם
 חשבו משה ואהרן גרמו השריפה, או שהי' העונש בקטרת שהי'תה אש זרה אשר לא טובה ה'
 שהשם לא אמר למשה שיקריבו הקטרת הזאת, וגם משה לא אמר להם בשם ה', וחשבו שמעמו
 נתן הענה הזאת אשר מתי בה רבים מישראל, ואהרן לא אמר כי קערתו הייתה קטרת הנקר,
 ולכן התלוננו עליהם על הענה הזאת, שהיה להם לפת אות או עופת אחר, במטה או בזולתו:
 (מדברי)

אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: יִהְיֶה מִתּוֹךְ
הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְרֶה אֶתֶם
כְּרֹגְעוּיִפְרוּעַל פְּנֵיהֶם: יִאמֹר
מֹשֶׁה אֶל-אֱהֲרֹן קַח אֶת-
הַמִּזְבֵּחַ וְתֵן-עָלָיָה אֵשׁ מֵעֵלָה
הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קֶטֶר וְרוּחַ
מִהָרָה אֶל-הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
כִּי יֵצֵא הַקָּצֵף מִלִּפְנֵי יְהוָה

צו משה, וזויה פֶּאֶרְגֵט :
(י) ערהעכט אייך אויך דווער
געמיינע, איד ווילל זיין
אויגענבליקליך פֶּערטילגען :
וואָרויף זיא אויף איהר אָף
געזיכט פֶּיעלען: (יא) משה
שפראך אבער צו אהרן, ניס
דיין פֶּפֿאַנגע, טהוע פֶּייאר
פֶּאָם אַלטאַר הינין, לעגע
רויכווערקע דרויף, ברינגע
עו אַוילענדו צור געמיינע,
אונד פֶּערוואָרנע זיא: רען
דער צאָרן רעו עוויגען אויס
שאַן אויגעבראָכען, דיא

החל

תרגום אונקלוס

רשי

עם-מֹשֶׁה לְמִיטֵר: (י) אֶתְפָּרְשׁוּ
מִנּוּ כְּנִשְׁתָּא הָרָא וְאֶשִׁיזִי יִתְחַזֵּן
כְּשִׁעָא וְנִפְלוּ עַל-אִפְחַחוּן: (יא) וְאִמֵּר
מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן סִבִּית מִתְתִיתָא וְהִכֵּי-עָלָה אֲשֵׁתָא מֵעֵלָי וְשׁוּקְטוּרַת
כּוּסְטִיא וְאוֹכִיל בְּפִרְיעַ לְכַנְשֵׁתָא וְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן אֲרִי נֶפֶס רִוּוּא מִן קֶדֶם יי
שרי

באור

(מדברי הרמב"ן והראש"ע): הַמִּתָּם, עבר בבנין הפעיל מנע"ו, ודגש התי"ו לתשלום תי"ו
השגש, כי הראוי הַמִּתָּם, או הַמִּתְוֹתֶם: (ו) על משה, כל קהלה שאמריה מלת
על היא למריבה: (ח) ויבא
באו אל פני אהל מועד: (ו) הרטו, ז"ל הרמב"ן לא הביטתי טעם הכתוב הזה ופירושו למעלה
הבדלו, כי יש באהים להמית דברים רבים סביב כדיוק אחד והוא לבדו נאמר כאשר הי' בבטורי
מזרים, וכן היה בכל המנפות שלהם ישנים בטלית אחד השנים מתים והאמנעי כמלט, וכראה
שהקצף יבא להמית גם כל העדה כמיתת הטמאים האלה שנמשכו אמריהם בפתיחת פי הארץ או
באש היוכלות והם מכות כוללות ראיות להמית כל העומדים שם ביחד וזלתי אם יעשה גם שני
במלטים, או שאמר הקב"ה כן לכבוד הדיוקים שכל זמן שהם בתוכם לא ישלט ידו בהם
והכונה באה וכיוצא בהם להודיע שהם גרוכים בקשת רחמים וכפרה ומשה הוא המודרו לעשו'
כן מיד, ע"כ: הרטו, נזוי בבנין כפעל הכפלים, וזיר"ה"א לתשלום דגש הרי"ש לפי
הבנין: ויפלו על פניהם, בתפלה: (יא) ושים קטרה, ולא אמר הקטרת והמשכיל יבין.
(ראש"ע), ופירשו המפרשים שרמו בזה שלא היה הקטורת הכתובה בתורה, אבל הי' קטרת
לעבור המגפה, ולא ידעתי לפ"ז מה היא כונתו בפסוק ושימו עליהן קטרת שהקריבו ר"ן איש
עם אהרן, וכן מצאנו כמה פעמים המלה הזאת בלא ה"א הידיעה, וזלתי אם הוכרחה כבר
באותו הענין, לכן נראה שאין זאת כונת הכתוב, אבל היה הקטרת שהקריבו תמיד, וסמו
שפי' הרשב"ם ז"ל להודיע שהקטרת האמיתה באינס כהנים היא הטותנת תיים ביד כהנים
לדעת שהם ראויים לעבודה, ופי' ושים קטרת, ואים עליה קטרת ר"ל על האש שעל המחתה:
והולך

דיא זייכע איזט אנגעגאנגען:
 (יב) אהרן נאם וואו איהם
 משה געזאגט האטטע, ליף
 אין דיא פֿערזאמלונג, אונד
 זירע, דאז שטערבען וואר
 ווירקליך אונטער דען לייטען
 אנגעגאנגען: ער לעגטע דאז
 רויכוערק אויף אונד פֿער-
 זאהנטע דאז פֿאלק: (יג) נון
 שטאנד ער צורישען דען
 טאדטען אונד דען לעבענדי-
 גען: אונד דאז שטערבען
 דאטטע אויפגעווארט:
 (יד) דיא אנצאהל דער אין
 דיער זייכע געשטארבן איזט
 פֿיערצעהן טויזענד אונד
 זיבען הונדערט: אהנע דיא
 ביא דער בעגעבנהייט מיט
 קרח אומגעקאממען זינד:
 (טו) נאכדעם דאז שטערבען
 אויפגעווארט דאטטע:

החל הַנִּגְף: יב וַיִּקַּח אֶהֱרֹן
 כַּאֲשֶׁר י דָּבַר מֹשֶׁה וַיֵּרֶץ אֶרֶץ
 תּוֹךְ הַקָּהָל וַהֲנִיחַ הַחֵל הַנִּגְף
 בָּעַם וַיָּתֵן אֶת־הַקְּטֹרֶת וַיִּכְפֹּר
 עַל־הָעַם: יג וַיַּעֲמֹד בֵּין־הַמֵּתִים
 וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה:
 יד וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבַּעַת
 עָשָׂר אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלְּבַד
 הַמֵּתִים עַל־דְּבַר־קֶרַח: טו וַיֵּשֶׁב
 אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה נִעְצְרָה: פ חֲמִישִׁי
 טו וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

דבר
 קעהרטע אהרן צו משה פֿאר דען איינגאנג דען שטייטזעלטו צוריק: (טו) אונד
 דער עוויגע רעדעטע מיט משה אונד שפראך:

שנת: (יג) ויעמוד בין המתים ובין החיים
 המלאך והעמידו על כרסו אמר לו המלאך הנח
 לו לעשות שליחותי אמר לו משה כוני לעכב על
 ידך אמר לו אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו
 של משה אמר לו אין משה אימרו כלום מלכו אלא
 מפי הגבורה אם אין אתה מאמין הרי הקב"ה
 ומשה

שְׂרֵי מוֹתָנָא: (יב) וַנְּסִיב אֶהֱרֹן בְּמֵא
 דְּמִלִּיל מֹשֶׁה וַרְחַט לְגוֹ קַהֲלָא וְהֵא
 שְׂרֵי מוֹתָנָא בְּעֵמָא וַיְהִיב ית קטורת
 בּוֹסְמֵיָא וּכְפַר עַל עֵמָא: (יג) וְקָם
 בֵּין מֵתֵיָא וּבֵין חַיֵּיָא וַאֲתַכְּלֵי מוֹתָנָא:

(יד) וְהוּוּ דְּמֵיתוּ בְּמוֹתָנָא אַרְבַּעַת עָשָׂר אֶלְפִין וּשְׁבַע מֵאָה בַר מִדְּמֵיתוּ עַל־
 פִּלְגוּתָא דְּקֶרַח: (טו) וְתַב אֶהֱרֹן לְמֹשֶׁה לְתַרְע מִשְׁבִּין זְמָנָא וּמוֹתָנָא
 אֶתְכְּלֵי: (טו) וַמְקִיל יי עַם־מֹשֶׁה לְמִימְרָא:
 מליל

באור

והולך סהרה, חסר הפעול, והוא מוסב על המחמה עם האש והקטרת: והולך, טו
 בבנין הפעיל מנסי פ"י, ע"מ הושב את אחיך מן ישוב: (יב) ויהו את
 הקטרת, א מקו' הראוי: (יג) וישב אהרן אל משה, דבק עם הפרשה הבאה, ונאוו
 וכאשר שב אהרן אל משה אמרי אשר כענדה הנגפה או דבר בשם אל משה: (יז) מטה לבית
 אב

י דבר י אל בני ישראל וקה
 מאתם מטה מטה לבית אב
 מאת כל נשיאיהם לבית אבתם
 שנים עשר מפות איש את
 שמו תכתב על מטהו: יח ואת
 שם אהרן תכתב על מטה לוי
 כי מטה אהרן לראש בית
 אבותם: יט ודנחתם באהל
 מועד לפני העדות אשר אועד
 לכם שמוה: כ והיה האיש
 אשר אבחר בו מטהו יפרח
 והשכתי מעלי את תלנות בני
 ישראל

(יז) רעדע מיט דען קינדערן
 ישראל'ז, דאס דיר יעדער
 פאמיליענשטאם איינן שטאב
 ברינגע, נעהמליך אללע
 פירטען איהרער פאמיליען
 שטאמע, אלזא צוזאמען
 צוואלף שטאבע: אונד
 שרייבע יעדען נאמען אויף
 זיינען שטאב: (יח) אויף דען
 שטאב לוי שרייבע אהרן'ז
 נאמען: דען דיא פאמיליען
 דעוועלבען האבען איינען
 אבערהויפט אונד בעקאמען
 נור איינען שטאב: (יט) אונד
 לעגע זיא אין דאן שטיפטן
 צעלט: פאר דאן געשטיפט
 טעטע צייגנים, אלזא אויך
 בעשטימט, מיך אויך זעהען
 צו לאסען: (כ) וועלכען מאן
 איך ערוואהלען ווערדע,
 דעסען שטאב זאלל בליהען:
 דער

דאדורך ווילל איך ענדליך דיא בעשוועהרדען

תרגום אונקלוס

רש"י

(ט) מליל עם בני ישראל וסב
 מנהון חוטרא חוטרא לבית אבא מן
 כל רב רבניהון לבית אבתהון תרי
 עשר חוטרין גבר ית שמייה תכתוב
 על חוטריה: (יח) וית שמה דאהרן
 תכתוב על חוטרא דלוי ארי חוטרא
 חר לריש בית אבתהון:
 (יט) ותצנעיטון בטשון זמנא קדם
 סהרותא די אומן מיטרי לבון תמן: (כ)
 ינעי ונאניח מוקדמי ית דתירעמת בני

ומטה אל פתח אהל מועד בא עמי ושאל חיה
 שנאמר ושב אהרן אל עשה דבר אהרן למה
 בקטרת לפי שהיו ישראל מליזים ומרננים אחר
 הקטרת לומר סס העשת הוא על ידו משו נדב
 ואניה הוא על ידו נארטו קמשים ומאיתים איש
 אמר הקב"ה תראו שנוצר אנפה הוא והחטא
 הוא הממית: (יח) כי מטה אהרן אע"פ
 שחלקתים לשתי משפחות משפחת כהונה לבד
 ולויה לבד מכל מקום שנט אהרן הוא:
 (כ) והשכתי י כמו וישוכו המים וקמת
 המלך

באור

אב, ומכאן שלא יקחו מטה ממי שיהיה רק מאת כל נשיאיהם: (יח) ואת שם אהרן, עשה
 את אהרן כשיש לבט לוי, והיכרך לפרש כי מטה אהרן וכו', לומר אע"פ שחלקתים לשתי
 משפחות, כהונה לבד ולויה לבד, מ"מ שנט אהרן הוא וכשיש אהרן להם. (הרמב"ן), וכן פי'
 דאב"ע: (כ) והשכתי, אשתיק מעלי: מלינם עליכם, שיעור הכתוב כך הוא, והשכתי
 מעלי

ישראל אשר הם מלינם עליכם:
 כא וידבר משה אל בני ישראל
 ויתנו אליו ברכנישאים מטה
 קנשיא אחד מטה לנשיא אחד
 לבית אבתם שנים עשר מטות
 ומטה אהרן בתוך מטותם:
 כב וינח משה את המטת לפני
 יהוה באהל העדות: כג ויהיו
 ממוחרת ויבא משה אל אהל
 העדות והנה פרה מטה אהרן
 לבית

דער קינדער ישראל'ו שטיל-
 לען, דיא זיא אייערנטוועגען
 געגן מיד פיהרען: (כא) משה
 רעדטע מיט דען קינדערן
 ישראל'ו, אונד אללע פירוסן
 איהרער שטאמפאמיליען
 בראכטען איהם, יעדער
 שטאמפירוס איינען שטאב,
 צוזאמען צוואלף שטאבע:
 אונד אהרן'ו שטאב וואר
 אונטער איהרען שטאבען:
 (כב) משה לעגטע אללע
 שטאבע פאר דען עוויגען:
 אין דעם צעלסטע דען צייג'
 ניסען גידער: (כג) דען
 אנדערן טארגענו, אלו משה
 אין דאן געצעלט דען צייג'
 ניסען קאם, זירוע! דא

האטטע דער שטאב אהרן'ו,

דער

ר ש י

תרגום אונקלוס

ישראל די אנון סתערעמין עליכון:
 (כא) וטליל משה עם בני ישראל
 ויקבו ליה כל רברבניהון חוטרא
 לרבא חד חוטרא לרבא חד לבית
 אכהתהון תרי עשר חוטרין וחוטרא דאהרן בנו חוטריהון: (כב) ואצנע
 משה ית חוטריא קרם יי במשכנא דסהרותא: (כג) והוה ביוזא דפתרוהי
 ועל משה למשכנא דסהרותא והא געא חוטרא דאהרן
 לבית

המלך שככה (במגלת אסתר): (כא) בתוך
 מטותם הכיחו באמצע שלא יאמרו מפני
 שהניחו בכל שכניה פרח: (כב) ויוכל פרח
 כמשמעו: זין הוא חנטת הפרי כשהפרח
 נפל: ויגמל שקדים כשהוכר הפרי הוכר
 אכהתהון תרי עשר חוטרין וחוטרא דאהרן בנו חוטריהון: (כב) ואצנע
 משה ית חוטריא קרם יי במשכנא דסהרותא: (כג) והוה ביוזא דפתרוהי
 ועל משה למשכנא דסהרותא והא געא חוטרא דאהרן

באור

מעלי את תלוכות בני ישראל אשר הם מלינם (אלי) עליכם, ר"ל בשבילכם, וכן תרג' המתרג'
 אשכנזי. והשכתי מפעלי הכפל, ודגש הכ"ף על חסרון כ"ף עי"ן הפעל: (כא) בחוך מטחם,
 שעורו שהיה מטה אהרן בכלל מכפר שנים עשר, כי ממטה יזכף לא לקחו רק מטה אחד:
 (כב) מטה אהרן לבית לוי, מטה אהרן שהונח לבית לוי: ויצא פרח, וכבר חמר והנה פרח,
 לא שהולך ומבאר שנתחלה כשהוילאו משה מנאו שפרח ולא יותר, ואח"כ ויזכין זין לעיני כל ישראל
 עד שנתרו השקדים (הרשב"ם): ויגמל, לשון זכור הפרי, [א"ה, נראה שדגש גמל הונח
 בלשון על היות דבר נראה וזיכר בפני עמנו, מבלתי היותו טפל לזולתו: כאמר של עשות הטוב
 או הרע, אם היה המעשה ההוא בכוונה מיוחדת וכברת מאת העושה, להטיב או להרע, לא
 באקראי בעלמא: וכאמר על הטיבוק העובד שדי אשו, שהוא עתה זיכר כברי' בפני פניו,
 וכן על הפרי אם נראה לעינים שאינו עוד חלק מן העץ, כי אם דבר שאינו לכדו, וזהו ויזכר
 טעל

קרה יז

לבית לוי ויצא פרה ויצין ציין
ויגמל שקדים: כד ויצא משה
את כל המטות מלפני יהוה
אל כל בני ישראל ויראו ויקחו
איש מטהו: פ ששי
כס ויאמר יהוה אל משה השב
את מטה אהרן לפני העדות
למשמרת לאור לבני מרי
ותכל תלונתם מעלי ולא ימתו:
כו ויעש משה כאשר צוה יהוה
אתו בן עשה: פ

תרגום אשכנזי קב

דער דעם הויזע לוי צו
געהארטע, געברליהט. ער
בראכטע נעהמליך איינע
קנאזפע דערפאר, דויע
בראך אין איינע כלומע אויף,
אונד רייפטע צו מאנדעלן:
(כד) משה טרוג אללע
שטאבע פאן דעם ארטע,
ווא דער עוויגע ערשיינט,
דערזוי צו דען קינדערן
ישראל'ן: דויע בעוארזען
זי, אונד יערד נאם זיינען
שטאב: (כה) דער עוויגע
אבער שפראך צו משה:
לעגע דען שטאב אהרן'ן
ווידער פאר דאן צייגניס הין,
דאס ער דויען אונגעהארזאמן
קינדערן צום צייכען אויף
בעהאלטען ווערדע: דאמיט
איהר געמוזרע ווידער טיך איין ענדע נעהמע, אונד ווא ניכט אומקאממען: (כו) משה
טהאט דויען: וויא איהם דער עוויגע בעפאהלען, אלוא טהאט ער: דיא

ר ש י

תרגום אונקלוס

לבית לוי ואפיק לכלבין ואניץ גי
וכפית שיגדיו: (כד) ואפיק משה
יתכל חוטריא מורקדיו ליתכל
בני ישראל ואשתמודעו וינסבו גפר
חוטריה: (כה) ואמר יי למשה אתיב
יתחוטרא דאהרן לקדם סהדווא
למטרא לאת לעטא סרבנא ויסקו
תגדעשתהון טורקדשי וקא ימותו:
(כו) ויעבר משה קטא די פקיד יי
איה בן עבר: ואטרו

שהן שקדים לשון ויגדל הילד ויגמל ולשון זה מצוי
צפרי האילן כמו ובוטר גומל יהיה נכה (ישעיה
צ"ח) ולמה שקדים הוא הפרי הממכר להפדים
מכל הפירות אף המעורר על הכהונה
טרענטו מזהרת לבא כמו שמיטו בעזיחו
והכרעת זרחה בזמחו (דברי הימים ב' כ"ו)
תרגומו וכפית שגדיו כמין אשכול שקדים יחד
כפותים זה על זה: (כה) ומכל תלוותם
כמוותכלה תלוותם לשון זה שם מפעל יחד
ל' נקבה כמו תלוותם מורמור'ש בלע"ז (בל"ח
גמוררי) ויש תלוך בין תלוותם לתלוותם
תלוות' תלוכה אחת תלוות' שם דבר בל' ופסי'
הם תלוותם הרבה: למשמרת לאות. לזכרון
שכרתי

באור

גומל יהיה נכה (ישעיה י"ח ה') [כד] ויראו ויקחו, שראו כל אחד את מטו שאל החולף
כי שמו כתוב עליו ואלו ויקחו איש מטו: (כה) השב, אחר שהוכיחו להראות האות הזה לכל
ישראל, כוהו להשיבו באל העדות: לאות לבני מרי, לאות לדורות הבאים אס יתנו למרוד:
ותכל הלונתם, פירש' כמוותכלה תלוותם לשון זה שם מפעל יחד ל' נקבה, כמו תלוותם
מורמורי'ס

כו ויאמרו בני ישראל אל משה
 לאמר הלא גוענו אבדנו כלנו
 אבדנו: כי כל הקרב הקרב
 אל משכן יהוה ימות האם
 תמנו לגוע: ס יה א ויאמר
 יהוה אל אהרן אתה ובניך
 ובית אביך אתה תשא את
 עון

(כו) דיא קינדער ישראל'ן
 שפראכען צו משה, וויא
 פאלגט: זיהע! וויר פער-
 דערבען, וויר קאממען אום,
 וויר אללע קאממען אום!
 (כז) ווער זיך דער וואהנונג
 דעו עוויגען אים גרינגוטען
 גאהט דער שטירבט: ואללען
 וויר דען פאלליג פערגעהן?
 יח (ח) אבער דער עוויגע
 שפראך צו אהרן: דוא,
 דינע זארגען זונד דינע
 גאנצע פאמיליע מיט דיר,
 איהר

תרגום אונקלוס

רש"י

(כו) ויאמרו בני ישראל למשה
 למימר הא מננא קטלת חרבא
 הא מננא קלעת ארעא והא
 מננא מיתו כמותנא: (כז) כל
 דקרב מקרב למשכנא דיי מאית הא
 אנחנא סיפין למטות:
 יח (ח) ויאמר יו לאהרן את ובניך
 ובית אביך עטת תסלחון
 על

שנחמתי באהרן לכהן ולא ילונו עוד על
 הכהונה: (כז) כל הקרב הקרב וגו' אין לנו
 יכולין להיות זכירין בכך כולנו השאין להכנס
 לחצר אהל מועד וא' שיקרב עצמו יות' מחברו
 ויכנס לתוך אהל מועד יומת: האם תמנו לגוע'
 שמה הופקרנו למיתה:
 יח (א) ויאמר ה' אל אהרן. למשה אמר
 שיאמר לאהרן להזהירו על תקנת
 ישראל שלא יכנסו למקדש: אתה ובניך ובית
 אביך. הם בני קהת אביו עמרם: תשא את עון
 המקדש. עליכם אני מטיל שכש הזרים שיטעו
 בעסקי

באור

מורמור'ם בלע"ז (כל"א גמוררי), ויש חלוק בין תלונותם לתלונתם, תלונתם תלונה אחת
 תלונתם שס דבר בל' יחיד ואפי' הם תלונות הרבה ע"כ, וכונת הדב לפרש מדוע בא הפעל
 בלשון יחיד והאם בל' רבים, ואמר שהכונה כמו בלע"ז מורמורי"ם ובל"א (גמוררי), שהוא
 שם הפעל המתמיד ועושה פעולות הרבה, ועל כלל יחד יספר בל' יחיד, וא"כ לפי פי' הרב
 ותכל עומד, לנקבה נסתרת, וכן ת"א, ואולם אחרי שהדבר הזה נכנס פעל הוא תמיד יולא
 יתכן שגלת ותכל פה נוכח לזכר, ובאורו שהאם אמר למשה כשתשיב את מטה אהרן
 למשמרת אז תכלה אתה את תלונות צ"י מעלי, וכן פי' הרשב"ם, ור"ע ספורטו פי' זאת המשמר'
 תכלה את תלונתם שלא יוסיפו עוד להתלון, עכ"ל: (כו) הן גוענו אבדנו, ת"א ביאר כוונ'
 כפל הל' ח"ל, הא מייננא קטלת חרבא הא מייננא בלעת ארעא, ע"כ, נראה לפי בלשון גייעה
 נופל על מיתה נמחרת שאינה באריכו קולי, לכן ביאר על מיתת החרב, כמ"ס ויעשילו לעלו'
 וי' וירד העמלקי וגו' (לעיל י"ד מ"ה), ומה שאמרו אבדנו הכונה על בליעת דתן ואבירם שנת'
 בהם ויאבדו מתוך הקהל, אך מה שאמר על כלנו אבדנו הוא מייננא מיתה במוותנא שירא' שכוונתו
 על מיתת מוביא דבה, אינו מתישב על לשון כלנו, ותיב"ע פירש הא אנחנא מייננא כאלו אבדנו'
 כלנא, והיותר נראה שהכלל לחוק האנחה, כדקדך כל שופכי שוח, וכן מתורגם בל"א:
 (כח) כל הקרב הקרב, כפל הלשון כמו שפירש"י ז"ל, אין לנו יכולין להיות זכירין בכך, כולנו
 רש"י